

Internkontroll 2015, utvärdering av kommunens samlade resultat

Enligt reglementet för intern kontroll (KF 2015-09-17¹) ska kommunstyrelsen årligen utvärdera kommunens samlade resultat med avseende på intern kontroll. Utvärderingen ska överlämnas till revisorerna i samband med årsbokslutet. Av olika anledningar har den blivit kraftigt försenad, men är nu framtagen och ska beslutas av kommunstyrelsen den 20 juni. Nedan beskrivs nämndernas arbete med internkontrollen under 2015 och kommunstyrelsens bedömning av detta arbete. Dessutom beskrivs något om det fortsatta arbetet under 2016.

Nämndernas arbete

Nämnderna har ansvaret för internkontrollen inom sitt verksamhetsområde. Arbetet med internkontrollen inom nämnderna startar med att en risk- och väsentlighetsanalys görs året före verksamhetsåret. Det görs oftast integrerat i arbetet med nämndens verksamhetsplan och budget. Nämnden ska då värdera de risker som finns genom att multiplicera sannolikheten för att de inträffar med konsekvensen om de inträffar. Skalan är 1-4 där 4 är allvarligast. Resultatet av risk- och väsentlighetsanalysen ska leda till nämndens internkontrollplan som ska finnas med som ett avsnitt i nämndens verksamhetsplan och budget. Där ska det anges bl.a. vem som ansvarar för uppföljningen, metoder och rapportering.

Kommunstyrelsens bedömning

Det är en brist att varken bildnings- och omsorgsnämnden eller samhällsbyggnadsnämnden gjorde någon risk- och väsentlighetsanalys för 2015. Visserligen var nämnderna nya från januari 2015 i och med valet i september

¹ KS 2015/183

2014, men något undantag till följd av detta medges inte i reglementet för internkontroll.

Bildnings- och omsorgsnämndens (BON) internkontrollplan bör kunna anses som hyfsat heltäckande. Dock så innebär avsaknaden av en risk- och väsentlighetsanalys att man inte får veta varför just dessa sju processer valdes i internkontrollplanen. Uppföljning i delårs- och årsrapporten görs av alla sju processerna. För tre av processerna är det en detaljerad genomgång: avtalstrohet, behörigheter utifrån legitimation och läkemedelshantering. *Avtalstroheten* har följts upp för kommunen som helhet och inte specifikt för BON. Även om BON utgör en mycket stor del av kommunens verksamhet så hade det varit bra om granskningen hade kunnat avgränsas till enbart BON. Denna granskning görs praktiskt av kommunstyrelseförvaltningen och inte BON. Hur som helst så visar den ett resultat på mellan 46-94 procent, beroende på avtalsområde. Den lägre nivån beror på ny leverantör inom ett avtalsområde, där man fortsatt handla av den förre. Bortsett från det så anser kommunstyrelsen att det är en fullgod avtalstrohet på de granskade områdena. Behörigheter utifrån legitimation har en mycket detaljerad beskrivning i delårsrapporten. Den visar att flera lärare saknar behörighet i något/några ämnen som de undervisar i. Nämnden beskriver på ett bra sätt svårigheterna med rekrytering, deltidsarbete och organisation. En ny kontroll gjordes i januari 2016 som redovisades i årsrapporten, där man anger ett mycket bättre resultat: hela 100 procent av de tillsvidareanställda lärarna har legitimation och behörighet i de ämnen de undervisar i. Kommunstyrelsen hade önskat en redogörelse kring varför resultatet kunde bli så mycket bättre denna gång. Beror det på att alla lärare nu har fått ut sina legitimationer, eller har obehöriga lärare slutat?

Uppföljningen av läkemedelshanteringen görs på ett föredömligt sätt anser kommunstyrelsen. Vissa avvikelser finns men det anges vilka åtgärder som vidtagits. Möjligen skulle man haft med ett resonemang vad dessa avvikelser hade kunnat leda till. Vilka konsekvenser har uppstått till följd av detta, eller hade kunnat uppstå?

Övriga fyra processer har mer kortfattade beskrivningar. När det gäller *rutiner för betalströmmar* så är detta område inte fullt genomfört. Arbetet med detta leds till stora delar av ekonomiavdelningen som på grund av vakanser under året inte har kunnat lägga tillräcklig tid på detta. Detta arbete fortsätter under 2016.

Behörigheter för attester samt registrering av frånvaro, saknar detaljer kring hur kontrollerna genomförts under året. Det anges dock att man följer de riktlinjer som finns. Kommunstyrelsen hade önskat en beskrivning av vilka stickprov eller kontroller som gjorts under året.

Slutligen, *utbetalning av ekonomiskt bistånd*: där görs stickprovskontroller av nämndens individutskott. Kommunstyrelsen ser att dessa kontroller fungerar på ett bra sätt.

Samhällsbyggnadsnämnden (SBN) har nio processer i sin internkontrollplan för 2015. Fyra av dessa är identiska med bildnings- och omsorgsnämnden: rutiner för betalströmmar, avtalstrohet, behörigheter för attest och registrering av frånvaro. När det gäller *betalströmmar*, så har SBN två system för detta. De gäller fakturering för VA och avfallshantering respektive bygglov mm.

Rutinbeskrivningar finns framtagna för båda, men någon kontroll har inte skett under året från ekonomiavdelningens sida huruvida dessa följs. Detta anges också i årsrapporten.

Avtalstroheten har granskats för kommunen som helhet, se ovan. Det går inte att utvärdera hur enbart SBN i sina inköp har följt avtalen.

Rutiner för behörigheter är framtagna, gäller verksamhetssystemen Vision. Om dessa följs och om det är kontrollerat anges inte.

Registrering av frånvaro: kontroller har gjorts utan anmärkning, men det anges dock inte vilka kontroller.

När det gäller *introduktion av nya medarbetare* och *fördelningen av uppgifter för arbetsmiljö* så kanske detta ska ingå i diverse enhetsplaner eller andra styrdokument på förvaltningen? Eftersom en risk- och väsentlighetsanalys saknas så går det inte att veta varför just dessa frågor är viktiga att följa i internkontrollplanen. I årsrapporten är det bara en mycket kortfattad genomgång av dessa processer.

Kontroll av att dokument ska diarieföras följs upp. Tre ärenden har kontrollerats, vilket är i minsta laget, och av dessa fanns en mindre anmärkning om benämningen av några handlingar.

Kontroll av *delegation* visade inga brister.

Slutligen, rutinerna kring *exploateringsavtal och markanvisningsavtal*. Här har nämnden inte hunnit göra det man hoppades på. Det är förståeligt att man på grund av vakanser har haft svårt att hinna med detta. Kommunstyrelsen hade dock

önskat en beskrivning kring vilka rutiner eller checklistor som man inte hunnit utforma, när man tror att man kan fullfölja detta arbete och eventuellt även om bristen på rutiner har lett till några konsekvenser.

Kommunstyrelsen (KS) har gjort en risk- och väsentlighetsanalys där 13 risker värderats. Fem av dessa fick en poäng på nio eller högre. Det är den nivå man brukar säga att man bör omhänderta risken genom att ta upp den i en internkontrollplan eller formulera mål kring den eller på annat sätt se till att den inte tappas bort. I internkontrollplanen finns sex processer, varav två kan härledas från risk- och väsentlighetsanalysen. Det görs dock ett resonemang varför vissa inte ska tas med. Övriga fyra processer hittas även hos BON och SBN, dessa är: Det finns två stycken *betalströmmar* som gäller KS. För en av dessa finns rutinbeskrivningar färdiga, den andra är påbörjad. Ingen av dessa är kontrollerade under 2015. Arbetet kring dessa fortsätter under 2016.

Avtalstroheten, se ovan. *Attestbehörigheterna*, där har genomgångar gjorts under året och ändringar och nyupplägg har formaliserats. För *registrering av frånvaro* så har rutiner tillskapats, men det sägs inget om vilka rutiner det är, eller om kontroller har skett.

Processen *ekonomistyrning* handlar om att de ekonomiska styrprinciperna ska följas. Det anges kortfattat att dessa har följts under året.

Slutligen, *handlingsplan för skydd mot olyckor*. Denna har inte följts upp under 2015 utan det anges kortfattat att det görs under 2016. Det anges ingen orsak till att det inte gjordes under året.

Övriga delar i arbetet med internkontroll

Till följd av förskingringen inom individ- och familjeomsorgen, som upptäcktes våren 2014, så togs en handlingsplan fram kring fyra områden; bisysslor, leverantörer, IFO-utbetalningar och PA-funktion. En stor del av arbetet kring detta är gjort men det återstår vissa saker. Under hösten 2016 bör en stor del av de återstående delarna bli klara. Det ligger också i sakens natur att uppföljningar och kontroller görs kontinuerligt så att alla delar följs. Särskilt som nya medarbetare anställs. Därför blir detta arbete aldrig "färdigt".

Under 2015 genomfördes en revision av ekonomisystemets huvudbok. Ett yttrande skrevs till kommunens revisorer, KS2015/225. Några saker återstår fortfarande. Det handlar främst om att formalisera vissa rutiner och kontroller och dokumentera dessa.

Under 2016 gjordes en revision av kommunens process för debitering. Slutgiltig rapport är inte framtagen, men det finns vissa saker som behöver hanteras inom förvaltningarna när det gäller rutiner kring debitering.

Kommunstyrelsen, som har det övergripande ansvaret för internkontrollen, avser att återkomma i samband med årsbokslutet för 2016 med en redogörelse vad som är genomfört kring alla dessa övriga delar.